

ДЕФІНІЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛАХ

Зміст та властивості державного фінансового контролю є важливою складовою при дослідженні його в системі державного управління з наступних позицій.

В проекті закону «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю» міститься наступне тлумачення державного фінансового контролю: «Державний фінансовий контроль – це урядовий фінансовий контроль, що здійснюється органами державного фінансового контролю щодо забезпечення законного, ефективного, економного та результативного формування, розподілу, управління та використання державних ресурсів суб'єктами контролю та спрямований на попередження, виявлення та усунення порушень фінансово бюджетної дисципліни» [2]. Проте для цілей дослідження та розширення теоретичного наукового значення про досліджувану систему є потреба в уточненні його змісту як об'єкту наукового дослідження.

Проаналізувавши зміст поняття державного фінансового контролю в різних наукових літературних джерелах, прийшли до необхідності їх групування за наступними напрямками:

1. Як функції державного управління. Даний напрямок не досить поширений в наукових колах, адже з позиції державного управління державний фінансовий контроль можна розглядати також як об'єкт державного управління, інструмент державного управління та діяльність суб'єктів державного управління. Державний фінансовий контроль як функція державного управління вивчався дослідниками в сфері юридичних наук та наук державного управління. Мета реалізації зазначеної функції зводиться до всиновлення відхилень, законності, ефективності та результативності. Важливе значення при вивченні державного фінансового контролю як функції державного управління має його характеристика як інструменту формування рекомендації та вжиття профілактичних заходів.

2. Інструмент впливу на об'єкт управління. Такий підхід можна пов'язати із тим, що власне державне управління і є системою впливом на об'єкт управління, зокрема певні соціально-економічні відносини. Через сукупність контрольних заходів отримані результати дозволяють суб'єктам державного управління приймати державно-управлінські рішення щодо впливу на об'єкти соціального управління, тобто сукупність соціально-економічних відносин, які є складовими фінансової системи держави та забезпечують її безпеку та ефективність.

3. Сукупність заходів, інструментів та методів з метою перевірки. В контексті зазначеного підходу працювали багато вчених, адже контроль сам по собі передбачає сукупність заходів. З даної позиції контроль вивчається з позиції процесного підходу. Процедурний підхід є досить важливим при вивченні державного фінансового контролю в об'єктно-предметному полі наук державного управління, адже: по-перше, в залежності від методів, інструментів та заходів контрольних процедур залежать властивості отриманої інформації про стан фінансової системи держави й відповідно подальші дії щодо впливу на об'єкт управління; по-друге, держава регулює процедуру

використання інструментів, методів та заходів контрольного характеру; по-третє, методологічний інструментарій дозволяє визначити особливості реалізації інших функцій держави.

4. *Діяльність спеціально уповноважених суб'єктів державного управління.* Власне як і будь-яка діяльність державний фінансовий контроль має здійснюватися суб'єктами державного управління на які покладаються відповідна сукупність контрольних завдань та певні повноваження. Як і будь-яка функція державного управління, державний фінансовий контроль має здійснюватися уповноваженими на те суб'єктами державного управління. В Україні функціонує розгалужена система контролюючих органів, кожен з яких переслідує відповідну мету та має певні повноваження. Щодо повноважень здійснення державного фінансового контролю, то вони покладаються на Рахункову Палату України та Державну аудиторську службу України.

5. *Вид фінансової діяльності держави.* Фінансова діяльність держави є складним механізмом, що також передбачає сукупність контрольних заходів. Фінансова система держави є складною динамічною системою управління фінансовими ресурсами, що передбачає сукупність заходів контрольного характеру. Відповідно є логічним підхід до державного фінансового контролю як складової фінансової діяльності держави.

6. *Підсистема управління.* Досліджуючи державне управління із застосуванням системного підходу, можна розглядати кожен напрямок діяльності як окрему систему. Відповідно деякі вітчизняні вчені досліджували державний фінансовий контроль як систему. Зокрема, Н.Г. Виговська вказує, що «фінансовий контроль як економічна категорія – це система, яка складається з елементів входу (інформаційне забезпечення системи фінансового контролю), елементів виходу (інформація про об'єкт управління, отримана в результаті контролю) і сукупності наступних взаємопов'язаних ланок (центри відповідальності, техніка контролю» [1]. Така характеристика контролю є важливою з позиції погляду як на об'єкт наукового дослідження. В свою чергу, державний фінансовий контроль є об'єктом дослідження економічних, юридичних наук та наук державного управління.

Список використаних джерел:

1. Виговська Н., Стеблянка О. Державний фінансовий контроль у системі регулювання земельних відносин. Галицький економічний вісник. 2012. № 4(37). С. 104-111 URL:

https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/2227/1/GEB_2012_v37_No4-N_Vygovska_O_Steblianko-State_financial_control_system_in_the_regulation_104.pdf

Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII станом на 15.11.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>